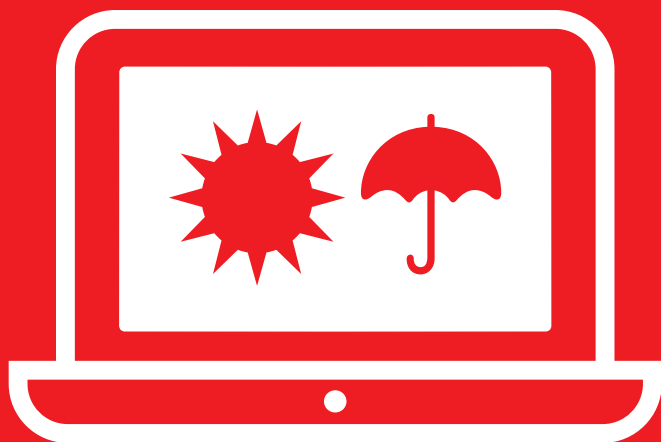

BRAINPORT MONITOR 2012 - SAMENVATTING

DE KRACHT VAN DE SLIMSTE

INLEIDING

Brainport Regio Eindhoven is een broedplaats voor innovatie en de thuisbasis voor bedrijven, kennis- en researchinstellingen van wereldklasse. Samen bedenken en maken zij de technologie van morgen die bijdraagt aan een veilige en duurzame samenleving en aan economische ontwikkeling van Nederland. Brainport Regio Eindhoven is de spil van een netwerk dat zich over Zuidoost-Nederland en de landsgrenzen uitstrekt.

De Brainport Monitor 2012 en deze samenvatting daarvan laat de economische ontwikkeling en de concurrentiepositie van Brainport Regio Eindhoven zien. De Brainport Monitor 2012 is de vijfde editie van de jaarlijks verschijnende Brainport Monitor. De 38 macro-economische indicatoren en de analyse van ruim 50 onderzoeksrapporten in het rapport geven een samenhangend beeld van de verschillende dimensies van het regionale ecosysteem. De indicatoren en rapporten zijn geclusterd rond vier domeinen: People, Technology, Business en Basics. Omdat statistieken vaak één of twee jaar achterlopen, hebben de meest recente cijfers vaak betrekking 2010. De indicatoren in de Monitor 2012 beschrijven zowel Zuidoost-Brabant (ZOB) als de grotere regio Zuidoost-Nederland (ZON) waar Brainport Regio Eindhoven de kern van is. Wanneer bij belangrijke indicatoren de cijfers niet op het schaalniveau van Zuidoost-Brabant beschikbaar zijn, is het cijfer voor de provincie Noord-Brabant vermeld.

De Brainport Monitor wordt uitgebracht door Brainport Development. Brainport Development is een ontwikkelingsmaatschappij nieuwe stijl. Met vertegenwoordigers uit bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid werkt zij aan het versterken van Brainport Regio Eindhoven, belangrijke pijler van de Nederlandse economie. Brainport Development stimuleert en ontwikkelt regionale en (inter)nationale projecten en programma's, promoot Brainport Regio Eindhoven in binnen- en buitenland, faciliteert het regionale bedrijfsleven met onder andere bedrijfsadvies en -financiering, startersvoorzieningen, bedrijfshuisvesting en bedrijventra en monitort de ontwikkeling van de regio.

ALGEMEEN

In 2011 werd Brainport Regio Eindhoven uitgeroepen tot 'Intelligent Community of the Year 2011' door het Intelligent Community Forum. Deze prijs vormt de erkenning voor de sterke internationale positie van de regio.

De innovatieve prestaties van Nederland en Brainport Regio Eindhoven in 2011 blijven in internationale vergelijkingen veelal op een vergelijkbaar niveau als een jaar eerder. Het onderzoekssysteem en de intellectuele prestaties behoren tot de wereldtop, maar met het aantal innovatieve bedrijven en R&D loopt Nederland achter. De regio scoort juist sterk op deze punten en wordt gezien als één van de meest innovatieve regio's van Europa en heeft goede vooruitzichten om haar positie te versterken.

Vanuit deze sterke positie wordt de regio geconfronteerd met grote uitdagingen. Verschillende trendrapporten vragen aandacht voor ontwikkelingen als veranderende demografie, klimaatverandering, technologische innovaties, schaarste en globalisering. Wat betreft het laatste is de invloed van de opkomende economieën van o.a. de BRIC-landen (Brazilië, Rusland, India en China) groot.

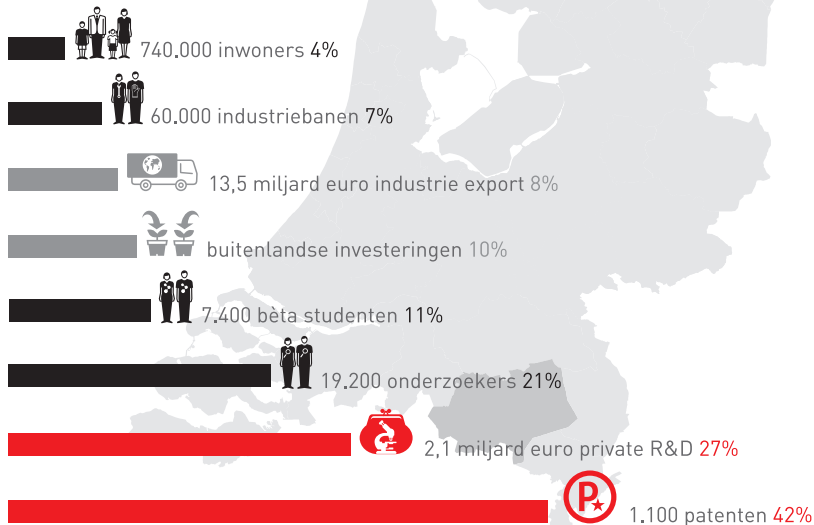
De Nederlandse overheid speelt op deze ontwikkelingen in met nieuw bedrijfsleven-beleid gericht op negen topsectoren. In verschillende studies wordt dit beleid onder de loep genomen en worden aanbevelingen gedaan voor effectieve uitwerking ervan. Zo blijken juist regionale concentraties van industrieën interessant te zijn voor buitenlandse bedrijven. Ook de verbinding met het Europese beleid is cruciaal, onder meer via de maatschappelijke zwaartepunten. De in Brainport Regio Eindhoven sterke topsector High Tech Systems & Materials heeft een goede uitgangspositie om adequaat op het Europese beleid in te spelen.

WINNAARS ICF AWARDS

1999 tot en met 2011

AANDEEL BRAINPORT REGIO EINDHOVEN IN NEDERLANDSE INNOVATIEKRACHT

PEOPLE

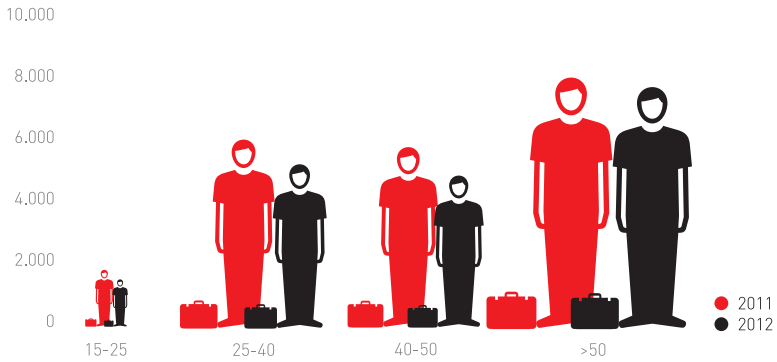
Arbeidsmarkt cijfers laten een licht herstel zien ten opzichte van vorig jaar. Het aantal werklozen in Zuidoost-Brabant daalde in 2011 met 6%, met name onder de groep vmbo-opgeleiden en de 25-40 jarigen. Als gevolg van de crisis is de groep langdurig werklozen wel groter geworden.

De vergrijzing en ontgroening van de regio is een zorgpunt. Vergeleken met tien jaar geleden is het aantal jongeren iets gedaald en het aantal ouderen fors gestegen.

In veel beleidsstudies en onderzoeksrapporten blijft de strijd om talent een actueel thema. De vraag naar hoogopgeleide technici blijft toenemen en talent zal steeds meer internationaal geworven worden, door zowel bedrijven als landen. Sociaal kapitaal blijkt dan ook een belangrijke factor voor zowel bedrijven als voor de economische prestaties van regio's. Nederland en ook Brainport Regio Eindhoven scoort op dit punt niet slecht. Universiteiten blijken, in verhouding tot het aantal ingeschreven studenten, veel internationale studenten te verwelkomen. Ook studeert een bovengemiddeld aantal studenten uit Zuidoost-Nederland tijdelijk in het buitenland. In lijn met de statistieken stellen onderzoeksrapporten dat buitenlandse studenten graag naar Nederland komen en dat een groot aantal, 27%, hier blijft om te werken. Verder heeft de regio voor het derde jaar op rij een positief migratiesaldo. Vooral het aantal Aziaten in de regio groeit fors.

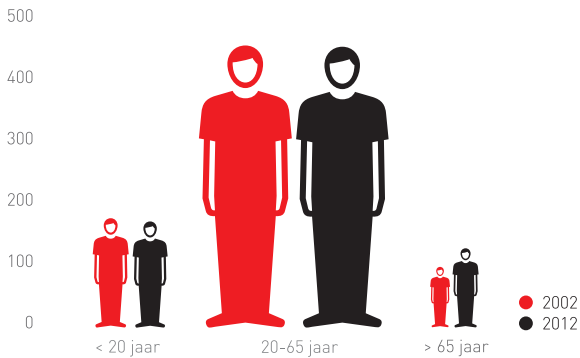
WERKLOOSHEID

naar leeftijd • Zuidoost-Brabant

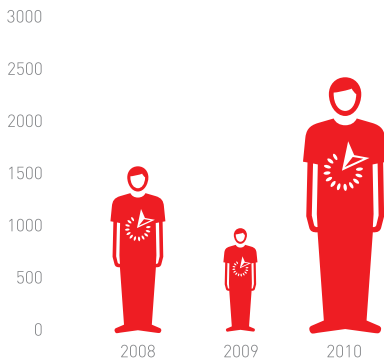
GROEI EN KRIMP BEVOLKING

1000-tallen • Zuidoost-Brabant

MIGRATIESALDO TEN OPZICHTE VAN HET BUITENLAND

Zuidoost-Brabant

TECHNOLOGY

Brainport Regio Eindhoven presteert goed op de technology indicatoren. De regio Zuidoost-Brabant is de R&D hotspot van Nederland, waar 390 miljoen euro publieke R&D en maar liefst 2,1 miljard euro private R&D wordt besteed. Ondanks de stijging van de publieke uitgaven is deze verhouding nog erg scheef, zo laten ook vergelijkingen met de best presterende Europese regio's zien. Alleen op private R&D bestedingen haalt de regio de top 15. Verder is Brainport Regio Eindhoven in Europa de regio met het hoogste aantal geregistreerde patenten.

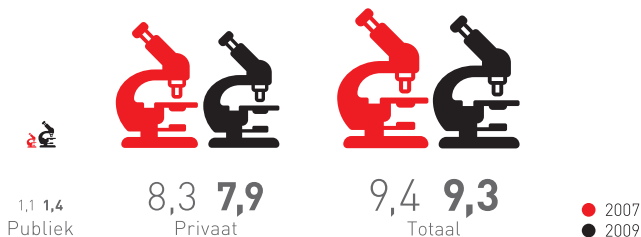
De drie universiteiten in Zuidoost-Nederland scoren hoog op het aantal publicaties en het deel hiervan dat is ontstaan door internationale samenwerking. Publicaties die voortkomen uit internationale samenwerking worden ook het meest geciteerd. Vier van de tien innovatieve bedrijven in de regio werken samen bij innovatie; ook het aandeel internationaal partnerschappen ligt fors boven het Nederlands gemiddelde. Hoewel de omzet die bedrijven in de regio halen uit de verkoop van innovatieve producten de afgelopen jaren is gedaald, is deze nog steeds drie keer zo hoog als het Nederlands gemiddelde.

De sterke internationale positie die uit de cijfers naar voren komt, is een belangrijke sterkte van de regio. Diverse onderzoeksrapporten geven aan dat kennis steeds meer internationaal wordt. Meer landen doen meer onderzoek en daarbij werken onderzoekers ook steeds meer internationaal samen. Ook is de aanwezigheid van grootschalige onderzoeksinfrastructuur een belangrijk ankerpunt voor zowel multidisciplinair onderzoek als ook voor netwerkvorming, talent en economische spin-off. De hierboven geconstateerde lage publieke R&D uitgaven zijn in dit licht een belangrijke zwakte van de regio.

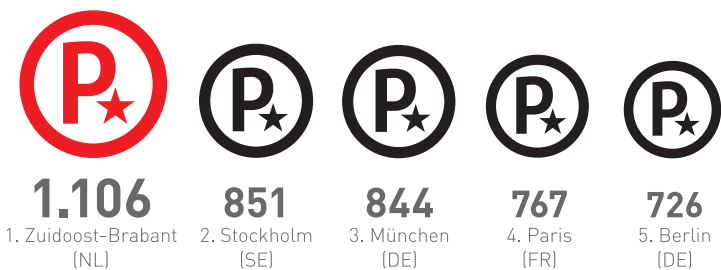
R&D UITGAVEN

% van het BRP • Zuidoost-Brabant

AANTAL PATENTEN REGIO'S

2007

INTERNATIONALE SAMENWERKING BIJ INNOVATIE

% innovatieve bedrijven • 2008

BUSINESS

De business indicatoren, die een beeld geven van de prestaties van het bedrijfsleven, laten de conjunctuurgevoeligheid van de regio zien. Cijfers die betrekking hebben op 2009 geven een negatief beeld; 2010 en 2011 zijn daarentegen veel positiever.

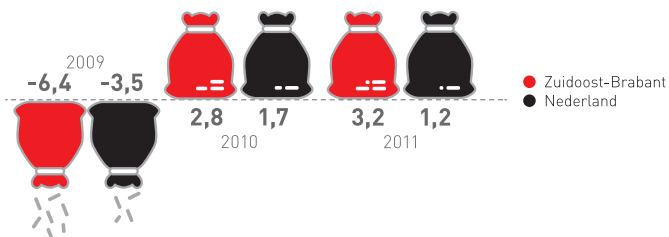
In 2009 was de economische krimp 6,4%. In hetzelfde jaar daalde ook de arbeidsproductiviteit, hoewel minder hard dan nationaal als gevolg van een bovengemiddelde afname van het aantal werknemers. In 2011 groeide de economie echter met 3,2%. Ook de exportcijfers laten grote pieken en dalen zien: in 2009 nam de export af met 19%, maar in 2010 en 2011 steeg de export met in totaal 21%. Ook het aantal banen steeg fors in 2011. Het aantal vestigingen nam eveneens toe, maar veel minder dan in 2010.

De toename van ondernemerschap die de afgelopen jaren werd waargenomen, valt ook dit jaar op. Specifiek onderzoek naar ondernemerschap in Brainport Regio Eindhoven heeft laten zien dat in deze regio meer, en ook meer nieuwe ondernemers zijn gevestigd dan in de rest van Nederland. Het aantal mensen dat pas is gestart of bezig is met de start van een bedrijf is relatief hoog. Ook is de houding van de bevolking tegenover ondernemerschap positiever dan gemiddeld in Nederland.

In 2011 brachten veel bureaus rapporten uit over het belang van de maakindustrie. Zowel in Nederland als in de VS wordt gepleit voor een grotere inzet op de maakindustrie vanwege het grote economische belang. De sterk exportgerichte sector is goed voor innovatie en daarmee ook voor oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Ook zorgt de maakindustrie voor veel werkgelegenheid in andere banen en industrieën: één baan daar leidt tot 6-10 banen elders. De maakindustrie kan blijven voortbestaan in westerse economieën, omdat andere locatiefactoren in belang toenemen, zoals: kennis, aanwezigheid clusters, het bijhouden van onderzoek en productie en fiscale regels. Westerse economieën kunnen concurrerend zijn op deze factoren.

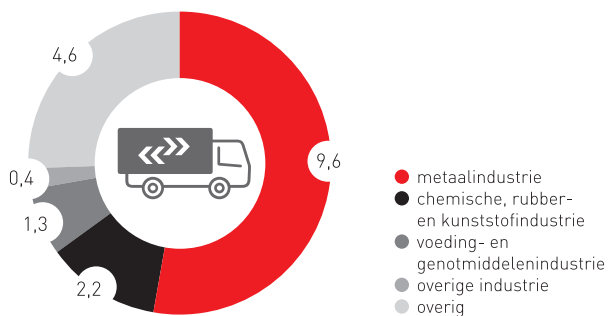
ECONOMISCHE GROEI

volumemutaties, voorlopige cijfers

EXPORT UIT ZUIDOOST-BRABANT

in mld. euro • 2011

HOUDING TEN AANZIEN VAN ONDERNEMERSCHAP

% van de bevolking 18-64 jaar • 2007-2010

SPEERPUNTSECTOREN

De vijf speerpuntsectoren Automotive, Design, Food, High Tech Systems & Materials en LifeTec zijn goed voor 16,1% van de banen in Zuidoost-Brabant. Alle vijf de speerpuntsectoren zijn stuwende sectoren voor de werkgelegenheid in andere sectoren en daardoor belangrijke pijlers onder de regionale en Nederlandse economie. De grootste speerpuntsector is High Tech Systems & Materials; deze sector biedt werk aan meer dan 40.000 mensen. Maar liefst 10% van alle banen in de regio behoort tot deze sector. Uit de vergelijking met de totale werkgelegenheid in Nederland in deze sectoren blijkt dat deze speerpuntsectoren voor een belangrijk deel zijn geconcentreerd in Brainport Regio Eindhoven. Het aandeel banen in bijvoorbeeld de sectoren Automotive, High Tech Systems & Materials en LifeTec is in de regio dan ook vele malen groter dan in Nederland.

In 2011 steeg het totaal aantal werkzame personen binnen de vijf speerpuntsectoren met 8% ten opzichte van 2010. Deze groei ligt ver boven het Nederlands gemiddelde van 1%. De verschillen tussen de verschillende sectoren zijn echter fors. De grootste stijgers waren de sectoren die als gevolg van de economische crisis in 2009 en 2010 de werkgelegenheid flink zagen dalen. Automotive kende een toename van het aantal werkzame personen van bijna 1.200, ofwel 19% (tegenover 7% gemiddeld in Nederland). High Tech Systems & Materials groeide met 3.600 werkzame personen, ofwel 10% (tegenover 2% gemiddeld in Nederland). Het aantal werkzame personen in Design en Food bleef nagenoeg gelijk. Binnen LifeTec daalde het aantal werkzame personen met 60, ofwel 2% van het totaal. Het aantal vestigingen steeg in High Tech Systems & Materials, Food en Design. De sectoren Automotive en Life Tec gingen er in aantallen vestigingen op achteruit.

Speerpuntsectoren iconen

High Tech Systems & Materials

Automotive

Design

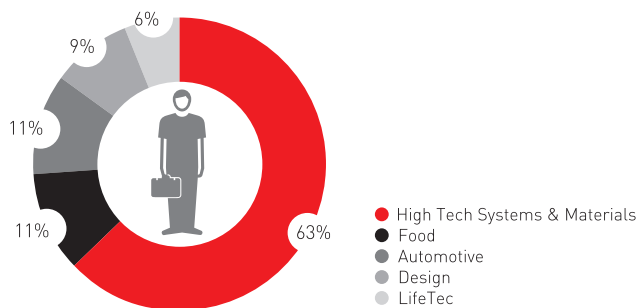
Food

Lifetec

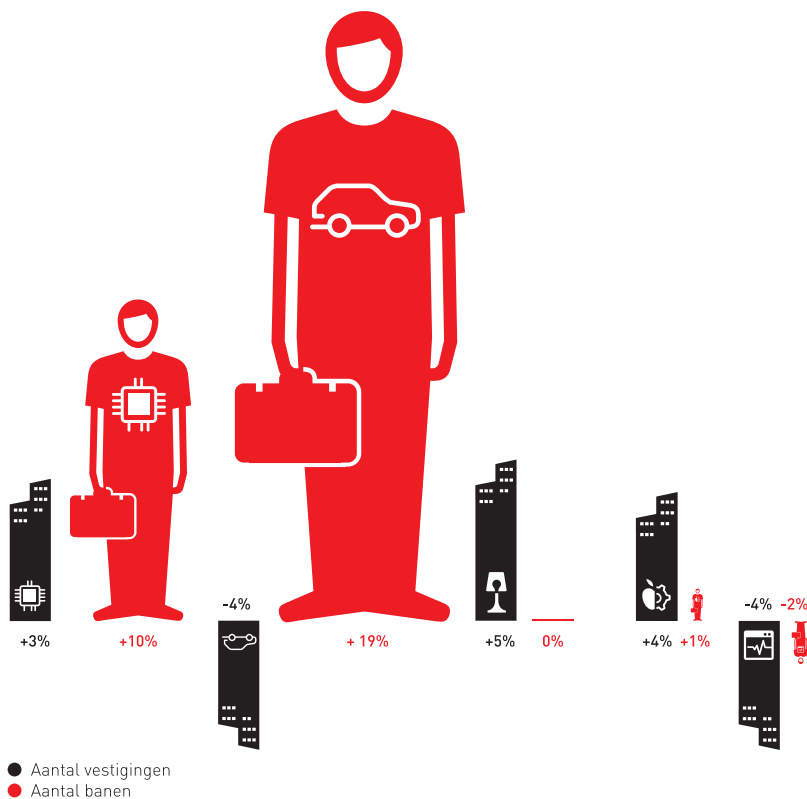
VERDELING BANEN SPEERPUNTSECTOREN

2011 • Zuidoost-Brabant

GROEI SPEERPUNTSECTOREN

% in aantal vestigingen en banen • 2010-2011 • Zuidoost-Brabant

● Aantal vestigingen
● Aantal banen

BASICS

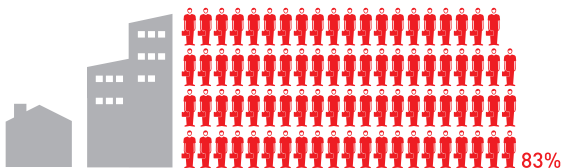

Het woon- en werkklimaat in Brainport Regio Eindhoven is in beeld gebracht met een uiteenlopend aantal indicatoren. Een groot deel van de bevolking in Brainport Regio Eindhoven, 83%, woont en werkt in deze regio, blijkt uit pendelcijfers. Mobiliteitsgegevens laten zien dat het aantal vervoersbewegingen stijgt. De drukte op de wegen in Zuid-Nederland is de afgelopen jaren harder gegroeid dan gemiddeld. Eindhoven Airport is de grootste en snelst groeiende regionale luchthaven van Nederland, met 2,7 miljoen passagiers in 2011. Wat opvalt is dat mensen in Zuid-Nederland minder kilometers afleggen met openbaar vervoer en fiets dan gemiddeld in Nederland.

Vergeleken met het Nederlands gemiddelde is de kwaliteit van de leefbaarheid in Brainport Regio Eindhoven bovengemiddeld, zo blijkt uit overlastcijfers. Alleen wat betreft vermogensdelicten doet de regio het minder goed. Op het gebied van amusement scoort Brainport redelijk goed; de evenementen zijn druk bezocht en er zijn veel sterrenrestaurants. Relatief veel bedrijven zijn bezig met innovaties op het gebied van ecologie.

UITGAANDE PENDEL

in % • 2009 • Zuidoost-Brabant

Woont en werkt in Zuidoost-Brabant

Werkt buiten Zuidoost-Brabant, in Zuidoost-Nederland

Werkt buiten Zuidoost-Nederland

OVERLAST WOONBUURTEN

schaal 0-10 • 2010

● Zuidoost-Brabant
● Nederland

DE REGIO IN EUROPEES PERSPECTIEF

Het dashboard vergelijkt de prestaties van de regio in Europese context. Dit gebeurt op het schaalniveau van de provincie Noord-Brabant omdat alleen op dat schaalniveau de relevante Europese cijfers beschikbaar zijn. In totaal zijn er 13 indicatoren waarop de regio Europees vergeleken wordt. Het dashboard laat de prestatie op elke indicator zien ten opzichte van de 20 best presenterende regio's uit het Regional Innovation Scoreboard 2006. Het gaat daarbij om de volgende regio's: Berlin, Braunschweig, Darmstadt, Dresden, East of England, Helsinki, Île de France, Karlsruhe, Köln, Manner-Suomi, Noord-Brabant, Oberbayern, Östra Mellansverige, Praha, South East England, Stockholm, Stuttgart, Sydsverige, Tübingen, Västsverige.

②

WERKLOOSHEID

4,2% VAN DE ACTIEVE BEVOLKING, 2010

③

PRODUCTIVITEIT

IN TOEGEVOEGDE WAARDE PER WERKNEMER
83.400 EURO, 2008

④

550 EPO PATENTEN

PER MILJOEN INWONERS, 2007

⑦

BRP PER INWONER

36.100 EURO, 2008

⑧

PARTICIPATIE LEVEN LANG LEREN

15,1% VAN DE ACTIEVE BEVOLKING, 2010

⑨

HOGER OPGELEIDEN

27,8% VAN DE ACTIEVE BEVOLKING, 2008

⑫ **TOEGEVOEGDE WAARDE**
76,7 MLD EURO, 2008

⑫ **PRIVATE R&D UITGAVEN**
1,9 % VAN BRP, 2009

⑬ **WERKGELEGENHEID**
3,9 IN HIGH-TECH SERVICE
% VAN DE BEROEPSBEVOLKING, 2008

⑭ **WERKGELEGENHEID**
5,7 IN MEDIUM EN HIGH-TECH INDUSTRIE
% VAN DE BEROEPSBEVOLKING, 2008

⑭ **GEOGRAFISCH GEBIED PER INWONER**
2100 M², 2008

⑯ **TOTALE R&D UITGAVEN**
2,4 % VAN BRP, 2009

⑱ **PUBLIEKE R&D UITGAVEN**
0,46 % VAN BRP, 2009

- ① Ranking van Noord-Brabant ten opzichte van de RIS top 20 regio's
- Verbetering t.o.v. het voorgaande jaar
  - Verslechtering t.ov. het voorgaande jaar
  - Geen verandering

SPECIAL: GRONDSTOFFEN

Ieder jaar bevat de Brainport Monitor een 'special'. Dit jaar is het thema grondstoffen. Dit onderwerp kreeg in 2011 internationaal veel aandacht en is relevant voor het hightech cluster in Brainport Regio Eindhoven.

De Europese Commissie kwalificeerde 14 grondstoffen als 'kritisch' voor Europa. Achter deze lijst van materialen gaat een complexe wereld schuil. Bij inschatting van de aard van het grondstoffenprobleem wordt vaak uitgegaan van een 'statisch paradigma', waarbij een vaste voorraad aan materialen wordt uitgeput door consumptie. In werkelijkheid wordt de omvang van de reserves bepaald door wat economisch rendabel nu of in de nabije toekomst met bestaande technologie en onder de huidige marktcondities gewonnen kan worden. Dit betekent dat grondstoffenbeleid van doen heeft met een brede range aan factoren, variërend van technologische innovaties tot geopolitieke ontwikkelingen.

In trendrapporten wordt materiaalschaarste als grote uitdaging beschreven en ook veel bedrijven zijn op de hoogte van het probleem. In andere landen, bijvoorbeeld Duitsland, zijn bedrijven echter veel meer doordrongen van de urgentie van de grondstoffenproblematiek dan bedrijven in Nederland. Bouwstenen die in rapporten worden aangedragen voor een nationale grondstoffenstrategie zijn o.a. het verbruik terugdringen, het onderzoek naar substituten uitbreiden en het ondersteunen van Europees beleid om zo te zorgen voor een gelijk speelveld.

BEDRIJVEN BETROKKEN BIJ ECOLOGISCHE INNOVATIES

% totaal aantal innovatieve bedrijven • 2006-2008

42,1

Zuidoost-Brabant

40,7

Zuidoost-Nederland

39,8

Nederland

COLOFON

Redactie:

Brainport Development NV

Concept en vormgeving:

Mariëtte van Oort

Bronnen statistische gegevens:

CBS, CBS CIS, NOWT, EIM, Eurostat, LISA, UWV, WTIz

Disclaimer

Bij de samenstelling van deze publicatie is gebruik gemaakt van diverse bronnen en informatie die door vele organisaties is verstrekt. Brainport Development NV kan echter niet de juistheid of nauwkeurigheid van de in deze uitgave voorkomende gegevens, informatie of meningen, noch met betrekking tot de geschiktheid daarvan voor enig doel, enige situatie of enige toepassing garanderen. Brainport Development NV is dan ook niet aansprakelijk voor eventuele schade, verliezen of andere gevolgen die zouden kunnen voortvloeien uit het gebruik van de in deze uitgave voorkomende gegevens, informatie of meningen.

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.

© Brainport Development NV, Eindhoven, 2012

Brainport Development N.V.

Emmasingel 11

Postbus 2181

5600 CD Eindhoven

T 040 751 24 24

F 040 751 24 99

E info@brainportdevelopment.nl

W www.brainportdevelopment.nl

